

บทที่ 7

การประเมินผลการสอนโดยใช้ผลการเรียน

การใช้ผลการเรียนเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอนควรทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากมีองค์ประกอบหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของผู้เรียนนอกเหนือจากความสามารถในการสอน

เนื้อหา

เนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการประเมินผลการสอนโดยใช้ผลการเรียน มีรายละเอียดที่จะกล่าวถึงดังนี้

- 7.1 ข้อกำหนดของการใช้ผลการเรียนในการประเมินผลการสอน
- 7.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 7.3 การใช้ผลการเรียนประเมินผลการสอน
- 7.4 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ผลการเรียนประเมินผลการสอน

สาระสำคัญ

1. จุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้ผลการเรียนในการประเมินผลการสอนมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อปรับปรุงการสอน และเพื่อประเมินมาตรฐานการสอน
2. มีองค์ประกอบหลายองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนนอกเหนือจากความสามารถในการสอนของผู้สอน

วัตถุประสงค์

เมื่อผู้อ่านศึกษาเนื้อหาบทที่ 7 แล้ว ควรจะมีความสามารถดังนี้

1. บอกข้อกำหนดของการใช้ผลการเรียนในการประเมินผลการสอนได้
2. ประเมินคุณภาพของเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ได้
3. ประเมินผลการสอนโดยใช้ผลการเรียนได้

ขอให้พลิกไปทดลองทำ แบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งอยู่ตอนท้ายของเนื้อหาบทที่ 7 ก่อน แล้วจึงศึกษารายละเอียดของเนื้อหาบทที่ 7

เนื้อหาที่ 7.1

ข้อกำหนดของการใช้ผลการเรียนในการประเมินผลการสอน

การใช้ผลการเรียนของผู้เรียนเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอน มีข้อกำหนดที่ผู้ดำเนินการประเมินต้องตระหนักถึง ดังนี้

1. การใช้ผลการเรียนของผู้เรียนเป็นตัวประเมินความสามารถของผู้สอนเกิดจากข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่า หน้าที่สำคัญของการสอนคือการช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้เรียน แต่ถ้าผู้สอนมีหน้าที่แต่เพียงเป็นผู้จัดการในชั้นเรียนแล้ว ผลการเรียนของผู้เรียนจะไม่มีบทบาทใด ๆ ในการประเมินผลผู้สอน

2. มืองค์ประกอบหลายองค์ประกอบที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียน องค์ประกอบเหล่านี้รวมทั้งวิธีสอนของอาจารย์ผู้สอน วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียน

3. ผู้เรียนจะแตกต่างกันไปตามระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอดีต ระดับสติปัญญาของแต่ละคน และความตั้งใจและโอกาสในการเรียน ดังนั้นการประเมินผลการสอนโดยใช้ผลการเรียนเป็นเกณฑ์จะต้องกระทำโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคนด้วย

4. การประเมินผลการสอน จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทั้งทางด้านการปรับปรุงการสอนและด้านการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของอาจารย์ผู้สอน อย่างไรก็ตาม การใช้การประเมินผลการสอนเพื่อนำผลไปใช้ในด้านการบริหาร ควรจะใช้ข้อมูลอื่น ๆ เป็นเกณฑ์ร่วมกับการใช้ผลการเรียน

กิจกรรม 7.1

ให้สรุปข้อกำหนดของการใช้ผลการเรียนในการประเมินผลการสอน

เนื้อหาที่ 7.2

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำผลไปใช้ในการประเมินผลการสอนจะต้องใช้วิธีการวัดหลาย ๆ อย่าง และนอกจากนี้คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ยังมีความสำคัญมาก ผู้ดำเนินการประเมินควรมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้

7.2.1 การประเมินผลการเรียน

7.2.2 คุณลักษณะของเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

เรื่องที่ 7.2.1 การประเมินผลการเรียน

เพื่อช่วยให้ผลการเรียนของผู้เรียนเป็นตัวพยากรณ์ผลการสอนที่มีความเที่ยงตรงสูง การประเมินผลการเรียนควรใช้วิธีประเมินผลหลาย ๆ อย่างประกอบกัน เช่น

1. การทดสอบ เป็นวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สำคัญที่สุด การทดสอบที่ใช้มีทั้งการทดสอบย่อย และการทดสอบประจำภาคเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบได้แก่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. งานบ้าน

3. รายงาน

4. คำถามที่ใช้ถามในขณะที่ทำการสอน

เรื่องที่ 7.2.2 คุณลักษณะของเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นอิสระจากอคติของผู้สอน อคติของผู้สอนได้แก่

1) การออกข้อสอบถามแต่ความรู้-ความจำ เพื่อให้ผู้เรียนทำข้อสอบได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนเกรงว่าถ้าออกข้อสอบถามวัดพฤติกรรมระดับสูงแล้ว ผู้เรียนจะทำข้อสอบไม่ได้คะแนนดี ซึ่งจะไปสู่การแปลความหมายว่าตนสอนไม่ดี

2) การออกข้อสอบถามวัดเนื้อหา น้อยกว่าที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการสอน การวัดผลที่ดีนั้น ข้อสอบจะต้องถามวัดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการสอนทั้งทางด้านพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิด และเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้

2. สามารถนำผลมาใช้วินิจฉัยความสามารถของผู้เรียน เครื่องมือที่ดีควรจะสามารถให้ผลที่ละเอียดชัดเจนจนผู้สอนสามารถนำผลมาใช้วินิจฉัยผลการเรียนของผู้เรียนว่ามีจุดเด่น-จุดอ่อนตรงไหน และจะปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนอย่างไร

3. มีความเชื่อมั่น เครื่องมือวัดผลที่มีความเชื่อมั่น ได้แก่เครื่องมือที่ให้คะแนนเป็นที่เชื่อถือได้ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดผลเกิดจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1) เครื่องมือนั้นมีความยากง่ายพอเหมาะ ไม่ยากเกินไป หรือง่ายเกินไป

2) เครื่องมือนั้นมีอำนาจในการจำแนกผู้เรียนที่มีความรู้ (เรียนเก่ง) กับผู้เรียนที่ไม่มีความรู้ (เรียนอ่อน)

3) เครื่องมือนั้นต้องถามวัดเป็นจำนวนมาก ๆ ข้อ โดยวัดให้ครบทุกเนื้อหาและทักษะ และวัดให้ครบทุกพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการสอน

กิจกรรม 7.2

ให้สรุปคุณลักษณะสำคัญของเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

เนื้อหาที่ 7.3

การใช้ผลการเรียนประเมินผลการสอน

การใช้ผลการเรียนเพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการสอนนิยมทำกันเพื่อจุดมุ่งหมายสำคัญ.2 ประการ คือ

7.3.1 เพื่อปรับปรุงการสอน

7.3.2 เพื่อประเมินมาตรฐานการสอน

เรื่องที่ 7.3.1 เพื่อปรับปรุงการสอน

การใช้ผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการสอนเป็นการใช้ผลการเรียนวิเคราะห์ว่าผู้สอนสอนได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนเพียงใด ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของการสอนหรือไม่ ดังนั้นแบบทดสอบที่ใช้จึงควรเป็นแบบทดสอบที่ถามวัดสิ่งที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถใช้ผลการสอบในการตรวจสอบดูว่า ขบวนการเรียนการสอนบกพร่องที่ตรงไหน ผู้สอนจะได้ปรับปรุงการสอนให้ตรงจุด ทั้งนี้เนื่องจากถ้าผู้เรียนส่วนใหญ่ทำข้อสอบที่ถามวัดวัตถุประสงค์ข้อใดไม่ผ่านอาจเนื่องจากผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสม

แบบทดสอบที่ใช้ในการวินิจฉัยผลการเรียน ควรเป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง ไม่ควรใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการสอนรายวิชาอาจแตกต่างกันไปตามสภาพของโรงเรียน ชุมชน หรือท้องถิ่น แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองจึงสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอนมากกว่าแบบทดสอบมาตรฐาน เนื่องจากแบบทดสอบมาตรฐานสร้างขึ้นสำหรับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่มาก เนื้อหาที่กำหนดในข้อสอบจึงเป็นการทดสอบเนื้อหาที่เป็นเรื่อง que ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องเรียนมากกว่าจะถามในรายละเอียดของเนื้อหาแต่ละโรงเรียนต้องการเน้นโดยเฉพาะ

เรื่องที่ 7.3.2 เพื่อประเมินมาตรฐานการสอน

การใช้ผลการเรียนเพื่อประเมินมาตรฐานการสอนเป็นการใช้ผลการเรียนตรวจสอบมาตรฐานการสอนของแต่ละโรงเรียนหรือสถานศึกษาว่ามีมาตรฐานสูงต่ำเพียงใดโดยดูจากคะแนนผลทดสอบของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ เครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการตรวจสอบมาตรฐานของการสอนคือ

1) แบบทดสอบ แบบทดสอบที่ใช้จะต้องเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องจากจะต้องใช้การวัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2) เกณฑ์ การที่จะสามารถระบุลงไปได้ว่าสถานศึกษาใดมีมาตรฐานการสอนเป็นเช่นไร สูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานจะต้องมีเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบคะแนน เกณฑ์สำหรับเทียบคะแนนอาจจะเป็นเกณฑ์ระดับท้องถิ่น ระดับภาคการศึกษา หรือระดับชาติก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการตรวจสอบมาตรฐานการสอนว่าต้องการผลการประเมินไปใช้เพื่อการบริหารในระดับใด

การประเมินมาตรฐานการสอนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผลการประเมินจะทำให้ผู้บริหารมองเห็นภาพรวมอย่างกว้าง ๆ ของประสิทธิภาพในการสอนของสถานศึกษาของตนเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่น ๆ และจะทำให้ผู้บริหารมองเห็นแนวทางที่จะปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้อย่างตรงจุด การประเมินมาตรฐานการสอนอาจทำโดยหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินมาตรฐานการสอนโดยตรง

กิจกรรม 7.3

การประเมินผลการสอนโดยใช้ผลการเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญอย่างไร

เนื้อหาที่ 7.4

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ผลการเรียนประเมินผลการสอน

มีข้อโต้แย้งกับการใช้ผลการเรียนประเมินผลการสอนหลายประเด็น ดังนี้

1. การที่ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการเรียนมาเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของผู้สอน อาจทำให้ผู้สอนมุ่งสอนแต่เพียงให้ผู้เรียนสอบได้ เช่น อาจมีการแนะนำการทำข้อสอบล่วงหน้าเพื่อให้ผู้เรียนทำข้อสอบให้ได้คะแนนมากที่สุด หรืออาจจะตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้นั้นต่ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้โดยง่าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดผลเสียหลายร้ายแรงต่อระบบการศึกษาของชาติเป็นส่วนรวม
2. การที่ผู้เรียนทำข้อสอบไม่ได้คะแนนดีอาจมีสาเหตุมาจากสิ่งอื่น ๆ นอกเหนือจากความสามารถในการสอน เช่น ระดับสติปัญญา ความสนใจในการเรียน โอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นการไม่ยุติธรรมที่จะระบุว่าผู้สอนคนใดสอนดีหรือไม่ดีโดยดูแต่เพียงผลการเรียนของผู้เรียนเป็นเกณฑ์แต่เพียงอย่างเดียว
3. สภาพของห้องเรียนหรือเวลาเรียน เป็นสิ่งที่ผู้สอนไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ห้องแคบเกินไป มีเสียงรบกวนตลอดเวลาสอนซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนไม่มีสมาธิในการเรียน นอกจากนี้การจัดตารางเรียนก็อาจมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อันต่างกัน ดังนั้นการใช้ผลการเรียนประเมินผลการสอนของครูจึงควรทำด้วยความระมัดระวัง และด้วยความรอบคอบอย่างยิ่ง

กิจกรรม 7.4

การประเมินผลการสอนโดยใช้ผลการเรียนอาจก่อให้เกิดปัญหาอะไรบ้าง

แนวตอบกิจกรรม 7.4

ให้ตรวจสอบคำตอบจากเนื้อหาที่ 7.4

สรุปเนื้อหาบทที่ 7

1. การใช้ผลการเรียนเป็นตัวประเมินประสิทธิภาพในการสอนเกิดจากข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่าหน้าที่สำคัญของการสอนคือการช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้เรียน
2. มีองค์ประกอบหลายองค์ประกอบที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียนนอกเหนือจากความสามารถในการสอนของผู้สอน เช่น ระดับสติปัญญาของผู้เรียน ความตั้งใจเรียน สภาพแวดล้อมของห้องเรียน
3. เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดีจะต้องเป็นอิสระจากอคติของผู้สอน มีความเชื่อมั่นสูง และสามารถนำผลการวัดมาวินิจฉัยความสามารถของผู้เรียนได้
4. การใช้ผลการเรียนเพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการสอนนิยมทำกันเพื่อจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อปรับปรุงการสอน และ 2) เพื่อประเมินมาตรฐานการสอน

คำถามท้ายบทที่ 7 (แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน)

1. การใช้ผลการเรียนเพื่อประเมินผลการสอนมีข้อจำกัดและข้อโต้แย้งอย่างไร จงอธิบาย
2. ถ้าท่านต้องการใช้ผลการเรียนเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ ท่านจะดำเนินการอย่างไร โครงการนี้จึงจะสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด
3. ถ้าท่านต้องการใช้ผลการเรียนเพื่อการประเมินมาตรฐานการสอนของโรงเรียนในท้องถิ่น ท่านจะดำเนินการอย่างไร โครงการนี้จึงจะสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด
4. เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการประเมินผลการสอนโดยใช้ผลการเรียนคืออะไร เหมือนหรือแตกต่างจากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการสอนโดยผู้เรียนอย่างไร

บรรณานุกรม

- Marsh, H.W., H. Fleiner, and C.S. Thomas. 1975. "Validity and usefulness of student evaluations of instructional quality." **Journal of Educational Psychology**, 67 : 333 - 339.
- Millman, J. 1981. **Handbook of Teacher Evaluation**. Sage Publications.
- Sherman, T.M. 1978. "The effects of student formative evaluation of instruction on teacher behavior." **Journal of Educational Technology Systems**, 6 : 209 - 217.